

14. Artyści, pisarze i naukowcy w służbie dyplomatycznej

Misję dyplomatyczną pełnili w czasie II wojny światowej liczne osoby, które przed 1939 rokiem nie były pracownikami MSZ. W nowych, skomplikowanych okolicznościach ich wiedza, doświadczenie i kontakty miały często z punktu widzenia polskiej polityki zagranicznej ogromną wartość. Funkcje dyplomatyczne powierzono między innymi Jerzemu Giedroycowi i Józefowi Retingerowi. Giedroyc, przed wojną publicysta związany z obozem konserwatywnym, został w 1939 roku w Bukareszcie sekretarzem ambasadora Rogera Raczyńskiego i uczestniczył w akcji pomocy uchodźcom i urzędnikom ewakuowanym z Polski. Po zamknięciu Ambasady RP w listopadzie 1940 roku pozostał w Bukareszcie i kierował biurem polskim w poselstwie Chile, które przejęło reprezentowanie interesów polskich w Rumunii. W 1946 roku założył Instytut Literacki i rozpoczął wydawanie miesięcznika „Kultura”, który wkrótce stał się kluczowym ośrodkiem polskiej myśli politycznej na emigracji. Retinger, doradca polityczny premiera Sikorskiego, po wznowieniu w 1941 roku stosunków dyplomatycznych z ZSRR został jako chargé d'affaires pierwszym szefem odtwarzanej ambasady polskiej w Moskwie. Po wojnie należał do najbardziej wpływowych orędowników integracji europejskiej i współpracy transatlantyckiej.

Wybitny przyrodnik prof. Kazimierz Wodzicki został w 1941 roku konsulem generalnym RP w Wellington w Nowej Zelandii. W paszport służbowy MSZ zaopatrzony został w 1940 roku światowej sławy pianista Artur Rubinstein, podejmujący działania na rzecz Polski „w misji artystycznej”. W Ambasadzie RP w Kujbyszewie attaché prasowym został w 1942 roku pisarz i publicysta Ksawery Pruszyński. W Kujbyszewie, a potem w Poselstwie RP w Meksyku funkcję attaché kulturalnego pełnił inny pisarz, Teodor Parnicki.

PASZPORT SŁUŻBOWY

PASSEPORT DE SERVICE

W IMIENIU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

AU NOM DE LA
RÉPUBLIQUE POLONAISE

Wszystkim, komu o tym wiedzieć należy, wiadomo
czynimy, iż

A tous ceux qui ces présentes verront faisons savoir
que

Pan ARTUR
RUBINSTEIN.

M. ARTUR
RUBINSTEIN.

urodzony w Warszawie
dnia 28 stycznia 1889 roku
udaje się za granicę
w misji artystycznej

né - à Varsovie
le 28 janvier 1889.
se rend à l'étranger
en mission artistique

Uprasza się wszystkie władze zagraniczne oraz
poleca się wszystkim władzom polskim okazać w
razie potrzeby pomoc i opiekę osobie wymienionej
w niniejszym paszporcie.

Les Autorités des États étrangers sont priées et les
Autorités polonaises sont requises de prêter au porteur
aide et assistance en cas de besoin.

Paszport niniejszy ważny jest do 20 września 1941
Buenos Aires, dnia 19 września 1940 r.

Passeport valable jusqu'au 20 septembre 1941
Buenos Aires, le 19 septembre, 1940.

Minister Spraw Zagranicznych

Le Ministre des Affaires Étrangères

[Handwritten signature]

Poseł Rzeczypospolitej Polskiej. Ministre de Pologne.

Podpis właściciela
Signature du porteur

N° 1271

J. 307-40.

Paszport służbowy MSZ Artura Rubinsteina.